

Kungl. Maj:t förordnar följande med riksdagen¹.

Allmänna bestämmelser

1 § För undersökning och bearbetning av fyndighet av

1. olja, gas, stensalt eller annat salt som förekommer på likartat sätt,
2. alunskiffer för att utvinna olja eller gas,
3. stenkol, eldfast lera eller klinkrande lera,
4. uranhaltigt eller toriumhaltigt mineral, eller
5. torv för att utvinna energi

fordras, om ej annat följer av 8 eller 9 §, särskilt tillstånd (koncession). I fråga om förberedande undersökning finns bestämmelser i 15 §.

2 § Fråga om koncession prövas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Ansökan om koncession ges in till statens industriverk. Den som söker koncession skall erlägga ansökningsavgift i enlighet med vad regeringen föreskriver.

3 § För verksamhet som bedrivs på grund av koncession gäller de villkor och inskränkningar som föreskrives i eller med stöd av denna lag. Därutöver gäller om sådan verksamhet vad som föreskrives i byggnads-, naturvårds- och miljöskyddslagstiftning eller i annan lagstiftning.

4 § Koncession meddelas för en eller flera av de grupper av ämnen som anges i 1 § 1—5.

Koncession skall avse bestämt område och viss tid. Område och giltighetstid bestämmes efter vad som är lämpligt med hänsyn till fyndigheten, ändamålet med koncessionen och övriga omständigheter.

Gränserna för området räknas på djupet lodräta, om det kan ske utan intrång i annans rätt.

5 § Koncession meddelas som undersökningskoncession eller bearbetningskoncession.

Undersökningskoncession kan förenas med rätt för innehavaren att få bearbetningskoncession avseende fyndighet som påträffas vid undersökningsarbetet. Sker detta, skall de huvudsakliga villkoren för bearbetningskoncessionen anges.

Bearbetningskoncession meddelas endast om fyndighet som kan ekonomiskt tillgodogöras blivit påträffad.

6 § Koncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt finnes lämplig att utföra sådan undersökning eller bearbetning som avses med koncessionen.

Inom område som omfattas av koncession får annan icke beviljas koncession för samma grupp av ämnen.

Har flera kommit in med ansökningar om koncession, vilka helt eller delvis avser samma område, och kan ansökningarna icke samtidigt bifallas, prövas vilken av sökandena som från allmän synpunkt bör äga företräde. Avser ansökningarna undersökningskoncession, skall även beaktas

7 § Inom område som omfattas av koncession för viss grupp av ämnen får annan än koncessionshavaren ej utan särskilda skäl meddelas koncession för annan grupp av ämnen. Ej heller får inom område, som omfattas av rätt enligt 1 kap. 4 eller 5 § gruvlagen (1974: 342) eller ansökan om sådan rätt, utan särskilda skäl koncession meddelas annan än den som erhållit eller ansökt om sådan rätt.

Meddelas koncession inom område som omfattas av annan koncession eller av sådan rätt enligt gruvlagen som avses i första stycket eller beviljas sådan gruvrätt inom område som omfattas av koncession, får arbete, som utföres på grund av först uppkommen rättighet, icke hindras eller uppehållas av arbete på grund av rättighet som tillkommit senare.

8 § Har koncession icke meddelats i fråga om fyndighet som anges i 1 §, får den utan koncession undersökas av

1. den som har rätt enligt 1 kap. 4 eller 5 § gruvlagen (1974: 342) eller som ansökt om sådan rätt inom område som omfattas av rätten eller ansökningen,

2. den som innehar bearbetningskoncession avseende annan grupp av ämnen inom området för koncessionen,

3. fastighetsägaren inom annat område än som avses under 1 och 2.

I fall som avses i första stycket 1 och 2 fordras medgivande till arbetet av fastighetsägaren och innehavare av nyttjanderätt eller servitut avseende marken i den mån arbetet medför intrång i deras rätt.

9 § Har koncession icke meddelats i fråga om fyndighet som avses i 1 § 2 och 3 får den utan koncession bearbetas av fastighetsägaren. Vad som sagts nu gäller ej om fyndigheten finns inom område där inmutare eller gruvinnehavare har rätt att utföra undersökningsarbete enligt 8 § första stycket 1 och ej heller om den finns inom område som omfattas av bearbetningskoncession för annan fyndighet.

Fastighetsägaren får utan koncession för husbehov utnyttja gas som framkommit på annat sätt än i samband med sökande efter olje- eller gasfyndighet, även om annan har koncession inom området. Fastighetsägaren får också utan koncession för husbehov utnyttja torv för energändamål, så länge annan ej har bearbetningskoncession avseende fyndigheten.

10 § Koncession kan förenas med de föreskrifter som behövs för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt eller som eljest påkallas för att främja ett från allmän synpunkt ändamålsenligt utforskande och tillvaratagande av naturtillgångarna.

Koncession kan göras beroende av att undersökning eller bearbetning sker i viss omfattning.

I koncession kan föreskrivas att staten skall ha rätt att deltaga i verksamheten eller att koncessionsinnehavaren skall utge avgift eller produktionsandel till staten eller iakttaga annat liknande villkor.

11 § Koncession får ej överlåtas utan medgivande av den myndighet som meddelat koncessionen.

Rätt till undersökning enligt 8 § första stycket och rätt till bearbetning enligt 9 § första stycket får överlåtas eller upplåtas.

12 § Anmäler koncessionshavaren till den myndighet som meddelat koncessionen att han önskar frånträda sin rätt, upphör denna sex månader efter det sådan anmälan kom in, om ej annat följer av koncessionen.

Önskar koncessionshavare avstå endast från viss del av koncessionsområdet, skall han ansöka härom. Ansökningen handlägges och prövas i den ordning som gäller för erhållande av koncession.

Koncession kan återkallas av den myndighet som meddelat koncessionen, om föreskrift eller villkor i koncessionen åsidosättes eller om synnerliga skäl i annat fall föreligger. Återkallas koncession utan att koncessionshavaren åsidosatt föreskrift eller villkor i koncessionen, är han berättigad att erhålla ersättning av staten för förlust till följd av åtgärd som han vidtagit med anledning av koncessionen.

13 § I fråga om rätt att förvärva eller på annat sätt taga befattning med uran eller annat ämne, som användes som bränsle i anläggning för utvinning av atomenergi, finns bestämmelser i atomenergilagen (1956: 306).

14 § Denna lag äger icke tillämpning inom allmänt vattenområde i havet.

Förberedande undersökning

15 § Vill någon som förberedelse för ansökan om koncession utföra undersökning på annans mark, får statens industriverk föreskriva att tillträde till marken skall lämnas under viss tid.

Undersökningen skall utföras så att minsta skada och intrång vållas. Byggnad får uppföras och väg byggas endast om markens ägare och innehavare av nyttjanderätt och servitut avseende marken samtyckt därtill eller bergmästaren lämnat tillstånd till åtgärden. Tillstånd till dylik åtgärd får ej lämnas i andra fall än då åtgärden oundgängligen kräves för undersökningen.

Föranleder undersökningen skada eller intrång, skall vad som föreskrives i 24 § äga motsvarande tillämpning.

Undersökningsarbete

16 § Den som innehar undersökningskoncession får inom koncessionsområdet utföra undersökningsarbete i syfte att utröna möjligheterna att utvinna mineraliskt ämne som avses med koncessionen. För sådant arbete gäller vad som föreskrives i 17—24 §§.

17 § Undersökningsarbete får ej utan medgivande av regeringen äga rum på

1. område som avsatts till nationalpark eller om vars avsättande till nationalpark statlig myndighet gjort framställning hos regeringen,
2. befästningsområde och, i den utsträckning regeringen bestämmer, område utanför detta,
3. kyrkogård eller annan begravningsplats.

18 § Undersökningsarbete får ej utan medgivande av länsstyrelsen äga rum på

1. område på mindre avstånd än trettio meter från allmän väg eller sådan vägs sträckning enligt fastställd arbetsplan eller från sådan järnväg eller kanal som är upplåten för allmän trafik eller från allmän flygplats,

2. område på mindre avstånd än etthundra meter från byggnad, som är avsedd att stadigvarande användas till bostad, eller från tomtplats eller trädgård vid sådan byggnad,

3. område som upptages av kyrka, annan samlingslokal, undervisningsanstalt, hotell eller pensionat eller av vårdanstalt, elevhem eller därmed jämförlig inrättning, om anläggningen är avsedd för mer än femtio personer,

4. område som upptages av elektrisk kraftstation eller industriell anläggning,

5. område med stadsplan eller byggnadsplan.

Utan hinder av vad som föreskrives i första stycket får undersökning ske inom område som där anges, om medgivande lämnats, i fall som anges under 2 av ägaren till byggnaden, tomtplatsen eller trädgården och den som har nyttjanderätt därtill samt i fall som anges under 3 och 4 av ägare och nyttjanderättshavare.

19 § Kan i annat fall än som avses i 17 och 18 §§ undersökningsarbete inom visst område antagas komma att hindra eller avsevärt försvåra sådan pågående eller planerad användning av marken som är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt, kan regeringen förordna att sådant arbete icke får utföras inom området utan medgivande av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

20 § Minst två veckor innan undersökningsarbetet påbörjas skall underrättelse härom genom koncessionshavarens försorg delges såväl ägare till den mark där arbetet skall bedrivas som innehavare av nyttjanderätt eller servitut avseende marken.

Innan arbetet påbörjas skall koncessionshavaren ställa säkerhet för ersättning enligt 24 §, om icke den som är berättigad till ersättning medger annat.

21 § Tvist huruvida hinder mot undersökningsarbetet föreligger enligt 17—19 §§ prövas av bergmästaren.

22 § Undersökningsarbete får bestå endast i sådana åtgärder som behövs för att visa att fyndighet av mineraliskt ämne som avses med koncessionen förekommer inom koncessionsområdet och för att vinna närmare kännedom om fyndighetens storlek, beskaffenhet och utvinningsbarhet.

Inom koncessionsområdet får koncessionshavaren ej utan medgivande av markens ägare och innehavare av nyttjanderätt eller servitut avseende marken uppföra annan byggnad än sådan som är oundgängligen nödvändig för undersökningsarbetet. I den mån det behövs får han bygga väg inom området eller begagna befintlig väg till och inom området. Efter tillstånd av bergmästaren får han också bygga nödvändig väg till området.

Åtgärd skall utföras så, att minsta skada och intrång vållas.

23 § Koncessionshavaren får använda under arbetet brutet eller på annat sätt utvunnet mineraliskt ämne som avses med koncessionen endast i den mån det behövs för undersökning av ämnets beskaffenhet och

lämplighet för teknisk bearbetning. Produkt som koncessionshavaren därvid utvinner får han tillgodogöra sig. På samma sätt får koncessionshavaren utnyttja med koncessionen avsett mineraliskt ämne som tidigare utvunnits, i den mån ej annat följer av 35 § andra stycket.

Koncessionshavaren får bryta eller på annat sätt utvinna mineraliskt ämne av annat slag än som avses med koncessionen endast i den mån det behövs för undersökningsarbetets ändamålsenliga bedrivande. Av det som sålunda utvunnits får koncessionshavaren använda vad som behövs för undersökningsarbetet på fyndigheten.

24 § Föranleder undersökningsarbetet skada eller intrång, skall ersättning härför utgå. Vid tvist om sådan ersättning väckes talan vid den fastighetsdomstol inom vars område marken eller större delen därav ligger.

Har tvisten när förrättning enligt 26 § hålles icke hänskjutits till avgörande av skiljemän eller domstol, prövas frågan vid förrättningen.

25 § I fråga om undersökningsarbete med stöd av 8 § äger 17—19 och 21 §§, 22 § första stycket samt 23 § motsvarande tillämpning.

Anvisande av mark för bearbetning m. m.

26 § Den som innehar bearbetningskoncession får ej påbörja bearbetningen innan mark anvisats för sådant ändamål och därmed sammanhängande verksamhet, såsom för uppförande av byggnad eller annan anläggning eller för väg, transportbana eller ledning eller för uppläggande av malm samt varp och andra avfallsprodukter. Mark får ej anvisas i strid med villkor i koncessionen. I fråga om anvisande av mark äger vad som i 17 och 18 §§ föreskrives om hinder motsvarande tillämpning, om hindret uppstod innan koncessionen meddelades. Vad som i 19 § föreskrives om förordnande om förbud mot arbete äger motsvarande tillämpning i fråga om anvisande av mark. Förordnande som nu avses får dock ej meddelas sedan bearbetningskoncession beviljats. Om ej annat följer av vad som sagts nu skall koncessionshavaren inom koncessionsområdet anvisas den mark som han begär i den mån det ej är uppenbart att den icke behövs för ändamålet. Utanför koncessionsområdet anvisas den mark som är nödvändig. Om viss mark inom eller utom koncessionsområdet hotas av ras eller sättningar i samband med bearbetning, kan även denna mark anvisas.

Mark kan anvisas för kortare tid än den koncessionen avser.

Anvisande av mark sker vid särskild förrättning efter ansökan hos bergmästaren i det distrikt där det med ansökningen avsedda området eller större delen därav ligger.

27 § Ägare av fastighet och innehavare av särskild rätt till fastighet är berättigade att av koncessionshavaren få intrångsersättning och ersättning för annan skada till följd av att mark tages i anspråk enligt 26 §.

Vid ersättningsens bestämmande gäller 4 kap. samt 5 kap. 23 §, 24 § och 27 § första stycket första punkten expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar. Vad som sägs i 4 kap. 3 § nämnda lag skall härvid tillämpas i fråga om värdeökning som ägt rum under tiden från dagen tio år före det ansökningen om anvisande av mark kom in.

Tvist om ersättningen prövas vid förrättningen för anvisande av mark.

28 § I fråga om ersättning för skada eller intrång, som uppstår efter förrättning enligt 26 § och som icke kunnat förutses vid förrättningen, är denna lag ej tillämplig.

29 § Om förrättning som avses i 26 §, tillträde till anvisad mark, betalning av ersättning och avstående från anvisad mark gäller i tillämpliga delar vad som i 4 kap. 10—25, 27, 28 och 30—38 §§ samt 39 § första stycket 3 gruvlagen (1974:342) föreskrives för motsvarande fall.

Rätt till bearbetning

30 § Den som innehar bearbetningskoncession får inom koncessionsområdet undersöka, bearbeta och tillgodogöra sig mineraliskt ämne som omfattas av koncessionen. För sådant arbete gäller vad som föreskrives i 31—33 §§.

Förut utvunnet mineraliskt ämne av i första stycket avsett slag, som ej uppfordrats eller som finnes på anvisad mark inom koncessionsområdet, tillfaller koncessionshavaren i den mån ej annat följer av 35 § andra stycket.

31 § Koncessionshavaren får inom koncessionsområdet utvinna annat mineraliskt ämne än som omfattas av koncessionen i den mån det behövs för att arbetet skall kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

I den mån sådant mineraliskt ämne som ej avses med koncessionen utvunnits enligt denna lag före meddelandet av koncessionen eller där efter får koncessionshavaren därav använda vad som behövs vid bearbetningen och dessutom tillgodogöra sig allt som icke förrän vid anrikning eller därmed likställt förfarande kan avskiljas från ämne som avses med koncessionen. Koncessionshavaren får även i övrigt tillgodogöra sig sådant ämne, om markägaren ej inom sex månader efter tillsägelse avhämtar det och ersätter därpå nedlagda kostnader. Talan om sådan ersättning väckes vid den fastighetsdomstol inom vars område marken eller större delen därav ligger. Väckes talan, räknas tiden för avhämtandet från det ersättningsbeloppet slutligt bestämts.

Vad som föreskrives i denna paragraf gäller ej fyndighet av mineraliskt ämne som omfattas av gruvlagen (1974:342) eller denna lag och som kan ekonomiskt tillgodogöras. Material som innehåller sådant ämne får dock tagas ut ur fyndighet för analys eller anrikningsförsök.

32 § Koncessionshavaren får använda koncessionsområdet i dagen för annat ändamål än undersökningsarbete endast till den del mark inom området anvisats enligt 26 §. Mark som inom eller utom koncessionsområdet anvisats enligt nämnda paragraf får ej användas för annat än där avsett ändamål.

Under jord får koncessionsområdet användas endast för undersökning och bearbetning samt därmed sammanhängande verksamhet. I fråga om sådant arbete äger vad som i 17 och 18 §§ föreskrives om hinder motsvarande tillämpning, om hindret uppstod innan koncessionen meddelades. I fråga om arbete som nu nämnts äger även vad som i 19 § föreskrives om förordnande om förbud mot arbete motsvarande tillämpning. Förordnande som nu avses får dock ej meddelas sedan koncessionen beviljats.

Koncessionshavaren skall hålla behövt stängsel på mark som inom eller utom koncessionsområdet anvisats enligt 26 §. Om icke bergmästaren medger annat, skall stängslet utföras i varaktigt material.

I fråga om undersökningsarbete i dagen på ej anvisad mark äger 17—24 §§ motsvarande tillämpning. Hinder som avses i 17 och 18 §§ gäller dock endast om hindret uppstod innan koncessionen meddelades. Förordnande om förbud mot arbete får ej meddelas sedan koncessionen beviljats.

33 § Bearbetning får icke utföras på sådant sätt att framtida utvinning av mineraliskt ämne äventyras eller att tillgodogörandet av kvarlämnad känd tillgång på mineraliskt ämne omöjliggöres eller i väsentlig mån försvåras eller så, att uppenbar misshushållning av mineraliskt ämne på annat sätt äger rum.

Utfraktsvägar och orter som leder till gruvans obrutna delar skall hållas öppna. Borrhål till olje-, gas- eller saltfyndighet skall vara försett med mynningskydd. För igenläggning av utfraktsväg, ort eller borrhål som nu avses kräves tillstånd av bergmästaren, även om koncessionen icke längre gäller.

34 § I fråga om bearbetning med stöd av 9 § första stycket äger 17—19 och 31 §§, 32 § tredje stycket samt 33 § motsvarande tillämpning.

Verkan av att bearbetningskoncession upphör

35 § Upphör bearbetningskoncession, förlorar koncessionshavaren rätten till med koncessionen avsett mineraliskt ämne som brutits eller på annat sätt utvunnits men ej uppfodrads.

Med koncessionen avsett mineraliskt ämne som uppfodrads får ligga kvar för koncessionshavarens räkning under högst två år efter det att koncessionen upphörde att gälla. Koncessionshavaren förlorar rätten till det som icke tagits bort inom denna tid.

Mineraliskt ämne till vilket koncessionshavaren förlorat sin rätt enligt denna paragraf tillfaller fastighetsägaren.

36 § Upphör bearbetningskoncession, förlorar koncessionshavaren rätten till byggnad som gjorts för gruvans eller motsvarande anläggnings styrka och bestånd, däri inbegripet inklädnad av borrhål, samt till stängsel som koncessionshavaren varit skyldig att hålla. Sådant anläggning skall lämnas kvar på platsen och tillfaller vid ny bearbetningskoncession innehavaren därav.

Annan anläggning än som anges i första stycket får finnas kvar under högst två år efter det att koncessionen upphörde att gälla. Det som icke tagits bort inom denna tid tillfaller fastighetsägaren.

37 § Upphör bearbetningskoncession, förlorar koncessionshavaren rätten till mark som anvisats inom eller utom koncessionsområdet.

Vissa särskilda åligganden för koncessionshavare

38 § Över gruva eller motsvarande anläggning som är under arbete skall genom koncessionshavarens försorg upprättas karta. På kartan skall redovisas borrhål inom koncessionsområdet av bestående värde. I fråga om koncessionsområde där bearbetning ej pågår skall sådana borrhål inläggas på borrhålskarta.

Karta som avses i första stycket skall förvaras hos koncessionshavaren och fortlöpande kompletteras av denne. Utdrag skall sändas in till myndighet som regeringen bestämmer.

39 § Koncessionshavaren är skyldig att föra journal över undersökningsarbete och bearbetning samt att till myndighet som regeringen bestämmer redovisa prover och avge rapporter.

Sveriges geologiska undersökning eller annan myndighet som regeringen bestämmer skall på begäran beredas tillfälle att följa koncessionshavarens arbete i geologiskt avseende och taga del av de geologiska resultaten av arbetet.

Tillsyn, handräckning, ansvar m. m.

40 § Statens industriverk och bergmästarna utövar tillsyn över efterlevnaden av vad som i eller med stöd av denna lag föreskrives om undersökning och bearbetning.

Innehavare av koncession eller annan som utövar verksamhet enligt denna lag skall på anfordran lämna industriverket och bergmästarna de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Industriverket och bergmästarna får meddela bestämmelser för att trygga efterlevnaden av vad som i eller med stöd av denna lag föreskrives i fråga om undersökning och bearbetning.

Den som har att utöva tillsyn äger tillträde till gruva eller anläggning, där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs, och får göra sig underrättad om förhållande av betydelse för tillämpningen av föreskrift eller villkor för verksamheten.

41 § Uppstår i fall som avses i 7 § andra stycket tvist, bestämmer bergmästaren, med iakttagande av vad som kan ha föreskrivits i frågan i samband med koncessionen, hur arbetena skall ordnas för att innehavaren av den först uppkomna rättigheten skall kunna driva sitt arbete ändamålsenligt och med minsta förfång för den andre rättsinnehavaren.

42 § Påbörjas undersökningsarbete utan att säkerhet ställts enligt vad som föreskrives i 20 § andra stycket eller 32 § fjärde stycket eller utföres anläggning i strid med 15 § andra stycket, 22 § andra stycket eller 32 § fjärde stycket, får överexekutor på ansökan av den som äger eller innehar marken förordna att arbetet skall inställas eller att anläggningen skall tagas bort på undersökarens bekostnad.

Åsidosättes förbud som statens industriverk meddelat enligt 43 § andra stycket, får överexekutor på ansökan av industriverket meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

I fråga om åtgärd av överexekutor enligt första eller andra stycket gäller samma regler som för handräckning enligt 191 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

43 § Iakttagar koncessionshavare icke föreskrift som meddelats med stöd av 10 § första stycket eller efterkommer han eller annan icke vad som föreskrives eller begäres med stöd av 38 §, 39 § eller 40 § andra eller tredje stycket, kan statens industriverk vid vite förelägga honom att fullgöra sina skyldigheter. Sådant föreläggande skall delges.

Bedrivs arbete på sådant sätt att uppenbar fara för allmänt eller enskilt intresse uppkommer, får statens industriverk förbjuda arbetets fortsatta bedrivande. Sådant förbud länder omedelbart till efter rättelse.

44 § Till böter eller fängelse i högst sex månader dömes den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. påbörjar undersökningsarbete utan att iakttaga vad som i 20 eller 32 § fjärde stycket föreskrives om underrättelse och ställande av säkerhet,

2. bearbetar ämne som avses i 1 § 1, 4 eller 5 utan att ha erhållit bearbetningskoncession, om sådan kräves,

3. utan tillstånd enligt 33 § andra stycket lägger igen utfraktsväg, ort eller borrhål som där avses.

Till påföljd som anges i första stycket dömes också den som vid fullgörande av uppgiftsskyldighet som är förbunden med koncessionen eller som avses i 40 § andra stycket lämnar oriktig uppgift, om detta sker uppsåtligen eller av grov oaktsamhet.

I fall som anges i första stycket 2 kan ämne som utvunnits förklaras förverkat.

Om brott som avses i första stycket 1 förnärmar enbart enskilds rätt, får åklagare väcka åtal endast om målsägande anger brottet till åtal.

45 § Den som deltagit i tillsyn enligt denna lag eller på annat sätt tagit befattning med ärende som avses i lagen får ej obehörigen röja eller nyttja yrkeshemlighet eller annat förhållande som han därvid fått kunskap om. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter häremot dömes till böter eller fängelse i högst ett år. Allmänt åtal får väckas endast om målsägande anger brottet till åtal eller åtal är påkallat från allmän synpunkt.

Fullföljd av talan m. m.

46 § Den som är missnöjd med beslut vid förrättning enligt 26 § i fråga om ersättning enligt 15, 24 eller 27 § eller ersättning till sakägare för kostnad som denne fått vidkännas för att bevaka sin rätt vid förrättningen får väcka talan vid den fastighetsdomstol inom vars område den mark varom är fråga eller större delen därav ligger. Talan skall väckas inom tre månader från det avslutningsbeslutet meddelades.

Mot annat beslut vid förrättningen föres talan hos statens industriverk genom besvär.

47 § Mot bergmästarens beslut enligt denna lag i annan fråga än som avses i 46 § föres talan hos statens industriverk genom besvär.

48 § Mot beslut av statens industriverk i fråga som avses i 15 § första stycket, 32 § tredje stycket och 33 § andra stycket föres talan hos regeringen genom besvär.

I annat fall än som avses i första stycket skall talan mot beslut av industriverket i fråga som verket enligt denna lag har att pröva föras hos kammarrätten genom besvär.

49 § Talan mot länsstyrelsens beslut enligt denna lag föres hos regeringen genom besvär.

50 § I fråga om skyldigheten att svara för kostnad i mål som avses i 46 § första stycket gäller, med tillämpning i övrigt av 18 kap. rättegångsbalken, att koncessionshavaren, om ej annat föranledes av 18 kap. 6 och 8 §§ samma balk, alltid skall vidkännas sina egna kostnader samt

kostnad som åsamkas motpart vid fastighetsdomstolen genom att koncessionshavaren där väckt talan och i högre rätt genom att han där fullföljt talan.

Särskilda bestämmelser

51 § Med särskild rätt till fastighet förstås i denna lag nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft samt liknande rätt.

Bestämmelserna i denna lag om sakägare gäller ej innehavare av fordran för vilken fastigheten svarar.

52 § Har säkerhet som skall ställas enligt denna lag icke godkänts av den till vars förmån den ställs, prövas säkerheten av länsstyrelsen.

Borgen får godkännas av länsstyrelsen endast om borgensman svarar som för egen skuld och, om två eller flera tecknat borgen, de svarar solidariskt.

Staten, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver icke ställa säkerhet.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975, då lagen (1886: 46 s. 1) angående stenkolsfyndigheter m. m. och uranlagen (1960: 679) skall upphöra att gälla.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i den nya lagen, skall i stället den nya bestämmelsen tillämpas.

2. Vad som föreskrives om byggnadsplan i den nya lagen äger motsvarande tillämpning på avstyckningsplan.

3. Vad som enligt den nya lagen gäller om ägare av fastighet skall tillämpas även på den som innehar fastighet under ständig besittningsrätt eller med fideikommissrätt. Detsamma gäller den som i enlighet med beslut vid allmän avvittring innehar ströäng.

Bestämmelserna i denna lag om fordran för vilken panträtt har upplåtits i fastighet äger motsvarande tillämpning på sådan fordran på ogulden köpeskilling som åtnjuter företrädesrätt enligt 5 § lagen (1970: 995) om införande av nya jordabalken. Vad som sagts nu gäller även i fråga om rätt till avkomst eller förmån som avses i 8 § lagen om införande av nya jordabalken, om rättigheten ej är att anse som särskild rätt till fastighet.

4. Vad som i 27 § föreskrives angående tillämpning av 4 kap. 3 § expropriationslagen (1972: 719) gäller ej i fråga om värdeökning som ägt rum före utgången av juni 1971.

5. Den nya lagen tillämpas beträffande före ikraftträdandet beviljade privilegier och utmål avseende stenkolsgruva, koncessioner enligt lagen (1886: 46 s. 1) angående stenkolsfyndigheter m. m. och uranlagen (1960: 679) samt undersökningstillstånd enligt sistnämnda lag, vilka därvid skall anses såsom undersöknings- eller bearbetningskoncessioner enligt den nya lagen. Följande särskilda bestämmelser skall iakttagas.

Äldre rättighet till bearbetning som meddelats utan tidsbegränsning gäller till dess tjugofem år förflutit från lagens ikraftträdande. Söker rättighetens innehavare senast ett år före utgången av nämnda tid förlängning, skall detta beviljas på skäliga villkor, om sökanden efter ikraftträdandet bedrivit regelbunden bearbetning inom området eller där utfört undersökningsarbete av större omfattning. I annat fall skall vid prövning av sådan ansökan särskilt beaktas fyndighetens värde såsom reserv

för sökanden tillhörigt förädlingsverk eller företag för mineralutvinning.

Inom område som omfattas av privilegier avseende stenkolsgruva skall hinder för markanvisning enligt 26 § samt för undersökning och bearbetning enligt 32 § gälla oberoende av när det uppkommit.

Bestämmelserna i 21 och 22 §§ uranlagen tillämpas i fråga om undersökningsarbete som utföres med stöd av före ikraftträdandet beviljat undersökningstillstånd enligt nämnda lag.

Ansökan om anvisande av mark och vad därmed sammanhänger prövas enligt äldre lag, om ansökningen gjorts före ikraftträdandet. I fråga om rätt till ersättning för skada eller intrång gäller också i övrigt äldre lag, om skadan eller intrånget uppstått före ikraftträdandet.

Innehavare av äldre rättighet avseende stenkol skall till staten betala en årlig avgift enligt grunder som regeringen bestämmer. Avgiften skall erläggas första gången för år 1976. Regeringen kan efter ansökan medge att avgiften nedsättes eller ersättes med viss arbetsskyldighet.

Den nya lagen medför i fråga om äldre rättigheter ej inskränkning i rätt till jordägareandel eller i rätt till avgift till jordägare enligt 2 kap. samt 50 § 1 mom., 52 § och 60 § lagen angående stenkolsfyndigheter m. m. eller i rätt till gottgörelse enligt 7 § andra stycket samma lag. Motsvarande gäller i fråga om rätt till avgäld enligt 43 § och rätt till gottgörelse enligt 45 § uranlagen.

6. Ansökan om koncession enligt lagen (1886: 46 s. 1) angående stenkolsfyndigheter m. m. eller om undersökningstillstånd eller koncession enligt uranlagen (1960: 679), som gjorts före ikraftträdandet men ej slutligt avgjorts dessförinnan, prövas enligt äldre lag. Beträffande koncession eller undersökningstillstånd som beviljats på grund av sådan ansökan tillämpas den nya lagen, varvid rättigheten anses såsom undersöknings- eller bearbetningskoncession enligt den nya lagen. I fråga om sådan rättighet skall i tillämpliga delar gälla vad som beträffande äldre rättigheter föreskrives i 5 andra, sjätte och sjunde styckena för där avsedda fall.

7. Handläggning av mål eller ärende som anhängiggjorts före den nya lagens ikraftträdande men ej slutligt avgjorts dessförinnan sker i den ordning som gäller enligt den äldre lagen.

8. Den som vid utgången av år 1974 bedriver torvtäkt för vilken koncession erfordras enligt denna lag får, under förutsättning att ansökan om koncession göres före den 1 januari 1976, fortsätta verksamheten för samma ändamål utan koncession till dess ansökningen slutligt prövats.

CARL GUSTAF

RUNE B. JOHANSSON
(Industridepartementet)

